

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

november 7 • 2023

JOHANNES JACOBUS
LUCKIUS: SYLLOGE
NUMISMATUM
ELEGANTIORUM 1620

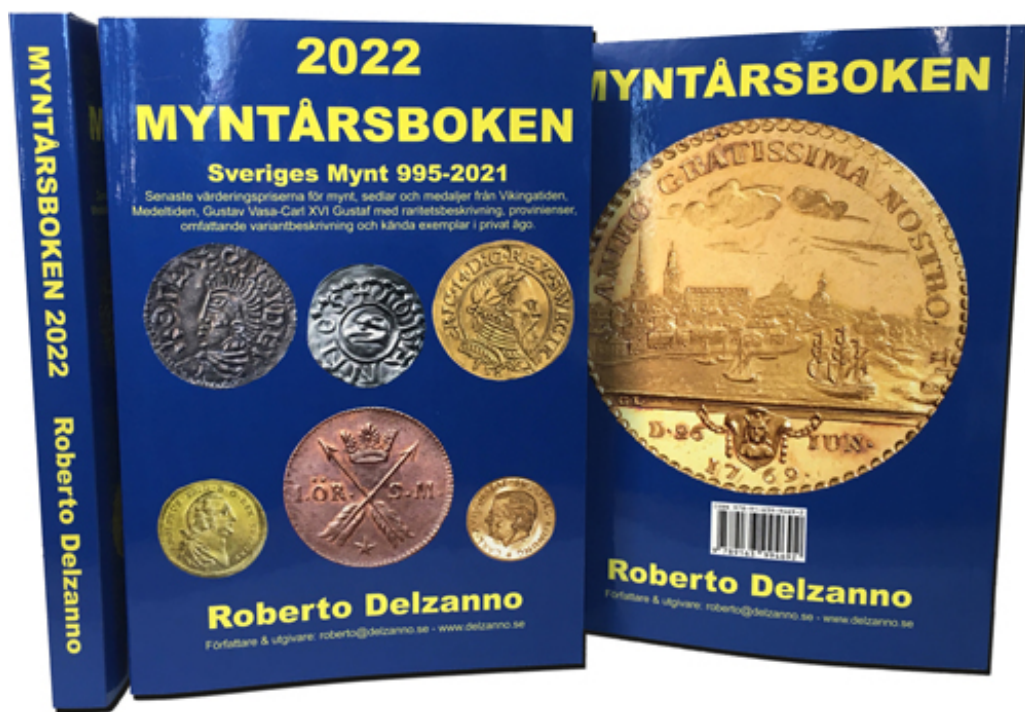
EN SÄLLSYNT VARIANT AV
1680 ÅRS DUKAT

PHOEBUS 1718

FRIHETENS SYMBOLER OCH
GESTALTER — MYNTBILDER
I REVOLUTIONERNAS TID,
DEL III

KONUNGEN 50 ÅR PÅ
TRONEN — UPPVAKTAS AV
SNF

GRATIS INSPIRATION UTDELAS PÅ ALLA MÄSSOR

Den första boken som beskriver hela den svenska myntperioden från Olof Skötkonung fram till idag med värderingspriser, rikhaltigt illustrerad med mängder av detaljförstorningar. Konkordanser till tidigare standardreferensverk för lättare identifiering, raritetsbeskrivningar och proveniensangivelser för rariteterna. Boken som är på hela 512 sidor inkluderar även samtliga Riksbankssedlar samt ett urval kungliga medaljer. Givetvis med högkvalitativa färgbilder och robust trådbindning som gör att boken tål att bläddras i under många år.

MYNTÅRSBOKEN är den första upplagan vars mål är att väcka intresse och fördjupa kunskapen hos myntsamlare. Syftet är att locka nya människor till myntsamlarhobbyn och numismatiken, och därmed främja dess tillväxt och utveckling.

Gratis inspiration delas ut på myntmässor
För att stimulera samlandet har jag valt en annorlunda väg genom att dela ut flera tusen exemplar av min bok till myntsamlare och mynthandlare helt gratis. Fortfarande finns exemplar kvar som utdelas gratis så länge lagret räcker.

Roberto Delzanno Mynthandel

www.delzanno.se - roberto@delzanno.se - 0708-865008

ANA

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

ges ut av

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

150 ÅR 2023

KANSLI OCH REDAKTION

Banérgatan 17 n b
11522 Stockholm
Tel. 08 - 667 55 98
info@numismatik.se
Måndagar kl. 10 - 12 och 13 - 16

Se www.numismatik.se
om ev. tillfälligt stängt kansli.

Plusgiro 15 0007 - 3
Bankgiro 219 - 0502
Svenska Handelsbanken

CHEFREDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE

Monica Golabiewski Lannby
monica@numismatik.se

PRENUMERATION

250 SEK / år (8 nr) från 2023
Medlemmar (medlemsavgift 200 SEK/
år) erhåller tidningen automatiskt.

Kom ihåg att
meddela adressändring!

SNT trycks med bidrag från
*Gunnar Ekströms stiftelse för
numismatisk forskning* samt
*Sven Svenssons stiftelse för
numismatik.*

Redaktionen ansvarar inte för ej
beställt material. Texter och bilder i
SNT lagras elektroniskt och publiceras
som pdf på föreningens hemsida.
Den som sänder manus till SNT
medger detta.

Register över alla artiklar och
notiser i SNT 1977 - 2022 finns i
sökbart pdf-format på hemsidan.

TRYCK

Pipeline Nordic AB

ISSN 0283-071X

HÖSTEN 2023/VÅREN 2024

Föreningens aktiviteter

TV-kanalen DR Nordjylland filmar Tobias Wiis, Michael and Peter Stokbro Larsen
med sina metallsökare där de fann Strandbyskatten. 15 maj 2013.

FOTO: STOKBRO LARSEN.

VÄLKOMNA TILL VÅRA FÖREDRAGSKVÄLLAR samt kaffe med dopp

Onsdag 15 november kl. 18.00

Møntbrug i vikingetiden og metaldetektoren.

Jens Christian Moesgaard

Onsdag 6 december

Julfest.

Onsdag 14 februari 2024

*Det svenska belöningsväsendet har 'restaurerats'. Kort om de svenska
riddarordnarnas tillkomst och utveckling från år 1748 fram till år 1974
med en blick framåt.*

Tom Bergroth

SNF:s kansli på Banérgatan är öppet för besök på måndagar kl. 10-12,
13-16. Se www.numismatik.se om eventuellt tillfälligt stängt innan besök.
Kansliet når varje dag på: info@numismatik.se

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

Adress: Banérgatan 17 n b, Stockholm. T-bana Karlaplan; buss 4, 44, 76.

Kansliet är öppet: måndagar kl. 10-12 & 13-16, om tillfälligt stängt se hemsidan.

Kansliet är stängt: midsommar - 1 september; jul- och nyårshelgerna.

Hemsida: www.numismatik.se.

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

presenteras även på Svenska Numismatiska Föreningens hemsida
www.numismatik.se

Den tryckta tidskriften kommer ut första veckan i februari – maj, september – december.

På hemsidan kan man sedan ta del av SNT i lågupplöst pdf-format.

ANNONSPRISER

1/12 sida
47 × 50
mm
250 SEK

1/8 sida
72 × 50
mm
350 SEK

1/6 sida
47 × 105
mm
400 SEK

1/4 sida
72 × 105
mm
600 SEK

1/2 sida
151 × 105
mm
1 200 SEK

1/1 helsida
151 × 214 mm
2 000 SEK

mittuppslag
5 000 SEK

2:a & 3:e
omslagssidan
2 500 SEK

4:e omslagssidan
5 000 SEK

SNT behåller samma förmånliga annonspriser 2024

Annonsen på årsbasis får dessutom 20% rabatt – insänd pdf gäller.

Annonsstopp senast den 1:a i månaden före utgivning.

Radannonser: SNF-medlemmar erbjuds gratis annons med tre rader
att köpa, sälja eller byta samlarobjekt – kontakta info@numismatik.se.

Annonsen som inte är förenliga med IANP:s etik avböjs.

INNEHÅLL SNT 7 • 2023 – november

ARTIKLAR OCH NOTISER

	SID.
Johannes Jacobus Luckius: <i>Sylloge Numismatum Elegantiorum</i>	153–158
Frihetens symboler och gestalter. Myntbilder i revolutionernas tid, del III	159–161
En sällsynt variant av 1680 års dukat	162–163
Efterlysning av äldre svenska polletter!	164
Konungen 50 år på tronen – uppvaktas av SNF	165
En nödvändig räddningsåtgärd	166

FASTA RUBRIKER

MYNTTECKEN. VII. Phoebus	161
AUKTIONER & MÄSSOR.	161
PRESSKLIPP 1900.	166
NYTT OM BÖCKER.	166
LOKALA NUMISMATISKA FÖRENINGAR & MYNTKLUBBAR I SNF	167
SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING.	170

OMSLAG

Titelsidan till Johannes Jacobus Luckius *Sylloge Numismatum Elegantiorum*, utgiven år 1620. Boken omfattar 383 sidor och avbildar 400 medaljer och mynt i form av kopparstick. Läs Torbjörn Sundquists artikel på sidorna 153 till 158.

FOTO: GABRIEL HILDEBRAND.

Johannes Jacobus Luckius: *Sylloge Numismatum Elegantiorum*

Av Torbjörn Sundquist

Johannes Jacobus Luckius bok från 1620 med kopparsticksavbildningar av europeiska medaljer och mynt 1500–1600 utgavs sjuttiotvå år tidigare än Elias Brenners första utgåva av sin *Thesaurus Nummorum Sveo-Gothicorum*, 1692/93.

År 1620 utgav numismatikern Johannes Jacobus Luckius (1574–1653), verksam i Strasbourg, ett verk med den långa titeln *SYLLOGE NUMISMATUM ELEGANTIORUM, quæ Diuersi, Imp. Reges Principes Comites, Republicæ. Diuersas ob causas ab Anno 1500 ad Annum usq. 1600 cudi fecerunt. Concinnata & Historica narratione (sed breui) illustrata Opera ac Studio IOANNIS IACOBI LVCKII Argentoratensis.*

Översatt till svenska lyder titeln: ”Samling av vackra mynt som slogs av olika kejsare, kungar, prinsar, furstar och stater från 1500 till 1600. Mödosamt och med hängivenhet samlad och försedd med en (kort) historisk berättelse av Johannes Jacobus Luckius från Strasbourg”. (För översättningen tackas Harald Nilsson.)

I boken, som är författad på latin och tryckt i folioformat (21,5×31,5 cm), avbildas på 383 sidor cirka 400 medaljer och mynt i form av kopparstick. Medalj- och myntbilderna visar i kronologisk ordning personer (kejsare, kungar, regenter, påvar och andra berömdheter) i sammanhang med viktiga händelser i Europas historia under seklet 1500–1600.

Detta fascinerande verk är det tidigaste som använder bilder av medaljer och mynt för att illustrera viktiga historiska skeenden.

1. Luckius 1620, titelsida.

3. Luckius 1620, sid. 77.

De scener och porträtt som avbildas i detta imponerande verk av numismatisk materia utgör startpunkten för att beskriva biografier över kungar och andra bemärkta personer men också politiska händelser och viktiga slag som är värda att ihågkommas. Det är inte ett numismatiskt verk i egentlig mening då ingenting sägs om föremålens upphovsmän, gravörer, metall, vikt eller storlek. Kopparsticken följs av en text som beskriver händelsen som avses.

Luckius var en passionerad numismatiker, samlare och genealog född och verksam i Strasbourg. Han var ägare till en betydande samling (flera tusen objekt) av mynt och medaljer. En stor del av de avbildade föremålen i boken härstammar från hans egen samling. Andra är reproducerade från det tidigare verket *Symbola divina et humana* av Jacob Typot (cirka 1540–1600).

Ämnesmärkningsvärt är att åtsida och fränsida inte hänger ihop för vissa objekt. Några kopparstick visar objekt som troligtvis inte existerat. Verket är utsmyckat med otaliga detaljerade gravyrer framställda av

2. Luckius 1620, sid. 45.

den tyske miniatyrmålaren Friedrich Brentel (1580–1651). Brentel är också upphovsmannen till det vackra titelbladet i samarbete med den fransktyske kopparstickaren Petter Aubry (1596–1666). Se bild 1 på föregående sida.

Titelbladet visar ett militärt sammanhang. De beväpnade Charles V (1500–1558), tysk-romersk kejsare, och Henry II (1519–1559), kung av Frankrike, står på ett podium flankerade av pelare och nedhängande dekorationer samt dekorativa ovaler fyllda med scener av sjöslag och belägring av en stad. Överst ses två kvinnliga allegoriska figurer som omger bilden av belägringen. Kvinnan till vänster har ett ymnighetshorn över axeln ur vilket rinner mynt och

medaljer. Kvinnan till höger håller en flaggförsedd trumpet i vänsterhanden och flaggan är bemalad med bilder av öron, ögon och tungor.

Enligt en artikel av H. Gaebler "Die Münzsammlung der Königin Christina von Schweden" i *Corolla Numismatica*, sid. 376, utgiven i London 1906, köpte drottning Kristina (1624–1689) Luckius samling eller delar av den. I artikeln står översatt från tyska: "Ett mycket betydande tillskott utgjordes av, den vid den tiden mest betydande samlingen av moderna mynt och medaljer, som Kristina köpte från den år 1653 avlidne Johann Jacobus Luckius arvingar, förmodligen den sista stora samlingen som anskaffades under hennes tid på tronen."

9. Brenner 1731, plansch CHRISTIERNVS. II. Tab. X. Elias Brenner sculpsit. 1714.

Delar av samlingen lär efter skiftande öden ha hamnat i Cabinet des Médailles i Paris. Det finns lite osäkra uppgifter om att Luckius på grund av de höga kostnaderna för det stora antalet kopparstick och trycket tvingades sälja delar av sin samling redan i slutet av 1620-talet för att betala fordringsägarna.

Mynt och medaljer med skandinavisk anknytning

I Luckius bok finns nio avsnitt med avbildningar av mynt och medaljer med skandinavisk anknytning (ett svensk-danskt, fyra svenska, ett svensk-polskt och tre danska). Låt oss titta lite närmare på det svensk-danska (1), de fyra svenska (2–4, 6) och det svensk-polska (5):

1. På sid. 45 i boken visas medaljen med den danske kungen Kristian II:s porträtt på åtsidan i anledning av hans militära anfall mot Sverige som inleddes på nyåret 1520 i syfte att återta kronan. Medaljen har på framsidan inskriptionen DIMICANDUM (= Det gäller att kämpa) och går under namnet DIMICANDUM-medaljen. Bild 2. Denna medalj har ingående beskrivits av den danska numismatikern Kirsten Bendixen i studien "Christiern den Andens Dimicandum-medaille" som finns i *Numismatiska Meddelanden* XXX, 1965, sid. 178–197.

2. På sid. 77 presenteras en medalj som av Luckius beskrivs med följande text: NUMMUS TRIUMPHALIS GUSTAVI SUETIÆ REGIS: CUSUS SUPERATO

4. Luckius 1620, sid. 200.

CHRISTIERNO DANIAE Rege, inque vincula coniecto. Anno Christi 1532.

Översatt till svenska blir detta: "Kung Gustavs segermedalj, gjuten till minne av att Danmarks kung Kristian besegrats och kastats i fängelse. År 1532 e. Kr." (För översättningen tackas Harald Nilsson.)

Här har Luckius gjort en felbestämning. Medaljen utfördes till Gustav I:s död och begravning 1560 av Wilhelm Boy på initiativ av Erik XIV. Jfr H 11. Bild 3. Här kan anmärkas att kungens porträtt är felaktigt avbildat från vänster. Ett exemplar av denna sällsynta medalj i förgyllt silver såldes på Uppsala auktionskammarare auktion våren 2023 för klubbat pris 92 000 kronor.

3. På sid. 200 presenteras medaljen som sägs framställd till åminnelse av nordiska sjuårskriget (1563–1570), där Danmark och Fredrik II var Sveriges huvudfiender, samt 2 öre klipping 1562. Hildebrand anser att medaljen är en minnespenning med kungens valspråk. Här måste anmärkas att åtsidan här med Erik XIV:s porträtt troligtvis inte existerar. Jfr H 4. För klippingen se SM 62. Bild 4.

6. Luckius 1620, sid. 302.

4. På sid. 236 presenteras Johan III:s medalj 1570 som enligt Luckius är gjord till äminnelse av freden efter nordiska sjuårskriget som slöts den 13 december 1570 i Stettin och 1 mark klipping 1569. Enligt Hildebrand avser medaljen bröderna Eriks och Carls vänskapsförbund. I detta fall är avbildningarna helt korrekta förutom att sista S:et saknas på klippingens fränsida. Jfr H 2. SM 143a. Bild 5.

5. På sid. 302 presenteras kastpenningen till Sigismunds kröning som konung av Polen i Kraków den 27 december 1587. Bild 6 (kopparsticken i mitten). Jfr H 1.

6. På sid. 377 presenteras hertig Karls av Södermanland 8 mark guldklipping 1599. Den är i boken felaktigt tillförd Sigismund. Jfr SM 2. Bild 7.

Luckius verk som förlaga

Artikelförfattaren som ägnat en del tid åt Elias Brenners (1647–1717) verksamhet och i synnerhet hans bok *Thesaurus Nummorum Sveo-Gothicorum* 1692/93 ställer sig frågan om Brenner kände till Luckius verk.

5. Luckius 1620, sid. 236.

År 1717, efter att Brenner gått bort, publicerades en skrift där hans egen boksamling förtecknades med titeln *Catalogus Librorum beati assessoris Eliae Brenneri (Libri stellula* insigniti libros in Forma nitidissima compactos designat)*. På svenska: ”Bokkatalog över salig assessor Eliae Brenners böcker (Böcker markerade med liten stjärna betecknar inbundna böcker i synnerligen gott skick).” Bild 8 nedan.

Av denna katalog, som innehåller 772 volymer i olika format, är så vitt artikelförfattaren vet endast ett exemplar känt i original och detta finns på universitetsbiblioteket Carolina

Rediviva i Uppsala. I denna katalog finns inte Luckius verk från 1620 med. I katalogen över Lovisa Ulrikas (1720–1782) numismatiska bibliotek, som förtjänstfullt utgivits av Clas-Ove Strandberg 2001, finns dock Luckius verk med på sid. 109 med nummer LU 161 A. I provenienslistan sägs att boken kom till Sverige under Karl X Gustavs tid som krigsbyte från polska kriget 1655–1660.

Luckius *Sylloge Numismatum Elegantiorum* fanns alltså tillgänglig i Sverige under Brenners verksamhetsår. Studium av Brenners utgåva 1692/93 visar inga tecken på att Brenner då kände till Luckius verk.

10. Brenner 1731 plansch JOH. III. Tab. I. Elias Brenner sculps. 1716.

Undertecknad har i detalj studerat och kollationerat mer än trettio exemplar av Brenners första utgåva.

Däremot utgåvan 1731 visar klart på att Brenner haft Luckius illustrationer som förlaga till ett antal medaljer. Här nämns Luckius bok uttryckligen i texten som referens till dessa medaljer. Vän av ordning säger nu att den senare utgåvan 1731 av *Thesaurus Nummorum Sveo-Gothicorum* gavs ut långt efter Brenners död 1717 och att Nils Keder, som gjorde ett stort arbete för att få ut den andra och mer omfattande utgåvan 1731, kan ha varit den som kände till Luckius arbete.

Detta motsäges dock av att två planscher utförda av Brenner 1714 och 1716 där medaljer från Luckius verk uppenbart har varit förlagor. Likheten är slående enligt nedanstående jämförelser:

Kristian II-medaljen i Luckius verk sid. 45, *bild 2*. Samma medalj ses i Brenner 1731 på plansch *CHRISTIERNVS. II. TAB. X.* som Brenner framställde 1714, se *bild 9*. Brenner anger i texten på sid. 47 Luckius som förlaga till *TAB. X. N. 3.* (medaljen i mitten på planschen).

Johan III:s medalj 1570 i Luckius bok sid. 236, *bild 5*. Samma medalj ses i Brenner 1731 på plansch *JOH. III.*

7. Luckius 1620, sid 377.

TAB. I., som Brenner framställde 1716, se *bild 10*. Brenner anger i texten på sid. 90 Luckius som förlaga till *TAB. I. N. 1.* (medaljen överst på planschen).

Artikelförfattaren anser sig med stöd att det ovan sagda kunna påstå att Brenner fått kännedom om Luckius verk någon gång mellan åren 1692/93 och 1714. Hade Brenner känt till Luckius verk före 1692/93 skulle med stor säkerhet de två ovan nämnda medaljerna varit med och illustrerade i den första utgåvan av Brenners *Thesaurus Nummorum Sveo-Gothicorum*.

Mycket mer finns att berätta om Luckius omfattande verk. För den latinkunnige är det en stor källa till kunskap om hur ett just passerat århundrades (1500-talet) viktiga händelser skildras med hjälp av illustrationer på medaljer och mynt.

Artikelförfattaren vill rikta ett varmt tack till Bengt Hemmingsson för information om drottning Kristina och Luckius vad gäller hennes intresse och förkovrande av sin samling. ⇨

8. Titelsida till katalogen över Elias Brenners boksamling.

FOTO: SAMTLIGA BILDER GABRIEL HILDEBRAND.

Referenser

Bendixen, Kirsten: Christiern den Andens Dimicandum-medaille. I: *Numismatiska Meddelanden* XXX, sid. 178–191, Stockholm 1965.

Brenner, Elias: *Thesaurus Nummorum Sveo-Gothicorum*, Stockholm 1692/93. He 0607, 0608.

— *Thesaurus Nummorum Sveo-Gothicorum*, Stockholm 1731. He 0610a.

*Catalogus librorum beati assessoris Eliae Brenneri (Libri stellula * insigniti libros in Forma nitidissima compactos designat)*. 48 sidor utan utgivningsort och år. He 1864.

Gaebler, Hugo: Die Münzsammlung der Königin Christina von Schweden. I: *Corolla Numismatica, Numismatic Essays in Honor of Barclay*. V. Head, sid. 376, London 1906.

He = Hesse, Björn-Otto: *Svensk Numismatisk Bibliografi intill år 1903, Numismatiska Meddelanden* XLII, Stockholm 2004.

H = Hildebrand, Bror Emil: *Sveriges och svenska konungahusets minnespenningar, praktmynt och belöningsmedaljer*, del I. Stockholm 1874. He 0953.

Köhler, Johan David: *Historischer Münz-Belustigung*, del I, företal sid. 2, Nürnberg 1729. He se sid. 166.

Strandberg, Clas-Ove: *The Queen Lovisa Ulrika Collection of Numismatic Literature*, Stockholm 2001.

Ny utgåva i SNF:s serie Smärre skrifter!

UNGERSKA PLÅTAR

Svensk kopparproduktion
från mitten av 1500-talet
och 200 år framåt

Lennart Castenhag

Skriften handlar om koppar, svensk industripolitik och till viss del svenska plåtmynt, men det är de "ungerska plåtarna" som står i fokus för berättelsen. Utan de ungerska plåtarna hade inte plåtmynten funnits. I stormaktstidens svenska industripolitik hade de ungerska plåtarna en viktig roll. De var inte mynt och nämns därför endast "i marginalen" i numismatiska sammanhang, men i den här berättelsen har de en central roll.

Svenska Numismatiska Föreningen
Smärre skrifter 15, 48 sidor, 2023

Pris för medlemmar i SNF: 100 SEK
Ej medlemmar: 150 SEK
+ ev. porto

info@numismatik.se

Frihetens symboler och gestalter

Myntbilder i revolutionernas tid, del III

Av Emelie Hallenberg

När man studerar mynt och medaljer från tiden för franska revolutionen slås man genast av hur olika de är jämfört med såväl tidigare som senare föremål. I stället för ett statsöverhuvud och/eller ett riksvapen uppvisar revolutionsmynten i stället en mångfald av symboler och allegoriska figurer. Detta var naturligtvis ingen slump, eller ett ogenomtänkt beslut, utan ett högst medvetet val – dels för att bryta med en gammal (och som man ansåg, destruktiv) tradition; dels för att man ville flytta fokus från narrativet om en guda-benådad härskare som stod över sina undersåtar, till en ny berättelse om folkets makt och suveränitet.

ATT LÅTA EN PERSON (oftast en kvinna) få representera ett geografiskt område stammar från antiken då romarna, på mynt och annorstädes, avbildade personifikationer av både Roma och sina besegrade fiender, till exempel Hispania, Gallia och Germania. Efter att ha legat slumrande några århundraden återuppväcktes allegorierna under renässansen, så även i Frankrike.

Det var emellertid inte bara geografiska länder som personifierades, även dygder och ideal fick sina egna allegorier: Lagen, Friheten, Jämlikheten, Naturen och så vidare. Föga förvånande var de inte helt lätta att hålla i sär, så man utrustade dem med tydliga attribut, exempelvis Rättvisans våg och Frihetens olivkvist. Dessa attribut bör ha varit särskilt effektiva i början av franska revolutionen, när makt-havarna försökte övertyga och instruera den ännu till stora delar utbildade och lantliga befolkningen med hjälp av visuell propaganda och retorik.

1. BILDKÄLLA: WWW.PARISMUSEESCOLUTIONS. PARIS.FR/FR/MUSEE-CARNAVALET/OEUVRES/JETON-MACONNIQUE-LOGE-DES-AMIS-DE-LA-PAIX-1#INFOS-PRINCIPALES. CC PUBLIC DOMAIN.

Man kan dessutom – vilket flera forskare gjort – koppla detta bruk av allegorier till det franska språket. *République, Nation, Loi, Nature, Liberté* är ord som på franska har feminint genus, därför kan det ha tyckts självklart att låta begreppen representeras av kvinnor.

Historikern Maurice Agulhon har forskat om användandet av kvinnliga allegorier i politiskt symbolspråk och menar att det finns ett tydligt mönster som går att följa från monarkins fall år 1792. I det offentliga rummet, det vill säga alltifrån statyer och bilder till offentliga högtider, ersätts kungen Ludvig XVI i tur och ordning av "civila" symboler (till exempel allegorierna), kejserliga och militära (under Napoleon Bonaparte) samt slutligen religiösa och kungliga på nytt, när monarkin återinförs. Samma tendens går att utläsa även på myntbilderna.

Jetongen ovan, bild 1, är från juni 1789 och präglad för en frimurarloge (*Des amis de la paix*). Gudinnan på bilden är Minerva, frihetens gudinna, som även ofta avbildades tillsammans med franska kungar under tiden innan revolutionen.

Ett provmynt från år 1793 visar, enligt beskrivning i boken *Histoire numismatique de la Revolution française*, "La France" sittande i samma pose, med en hjälm på huvudet, liknande klädsel samt håller ett föremål i handen. Allegorin för Frankrike har en tupp på huvudet, ett vattenpass som symbol för jämlikhet, samt en påle med frihetsmössa som symbol för frihet. Hon lutar armen mot *La Loi*, lagen, kanske för att understryka att republiken måste vila på jämlik och rättvis lagstiftning. Symbolerna är hämtade från vitt skilda sammanhang: tuppen är en gallisk symbol, vattenpasset frimureriskt, frihetsmössan är antik och fasces, som ju främst förknippas med romersk tid, härstammar ända från etruskerna.

Sammantaget är det alltså tämligen uppenbart att man hämtat inspiration från gudinnorna Minerva och Libertas men också att Frankrike (eller Republiken) i viss mån även kunde ersätta allegorierna Frihet och Jämlikhet. I viss mån var de kvinnliga allegorierna utbytbara (och förväxlades säkert även oavsiktligt) och kanske särskilt i slutet av revolutions-tiden. Det är hur som helst rimligt att anta att de grekisk-romerska gudinnorna, vilka som sagt förekommit i visuell ikonografi sedan renässansen, nu togs upp av revolutionärerna och nyttjades för deras syften – främst med pedagogiska intentioner. Under de så kallade "civila" högtiderna (som ersatte de religiösa) klädde till och med skådespelare ut sig till bland annat Friheten för att göra detta abstrakta begrepp till något mer kon-

2. 5 décimes, 1793.

FOTO: UPPSALA UNIVERSITETS MYNTKABINETT.

3. 5 centimes, 1796.

BILDKÅLLA: WWW.PARISMUSEESCollections.PA-RIS.FR/FR/MUSEE-CARNAVALET/OEUVRES/PIECE-DE-CINQ-CENTIMES-AN-IV-1796-0#INFOS-PRINCIPALES.
CC PUBLIC DOMAIN.

4. 6 deniers, 1792.

FOTO: UPPSALA UNIVERSITETS MYNTKABINETT.

kret. Med Robespierres ord, från den 7 maj 1794: ”Högtiden måste vara ett medel för att vägleda folket.” Här måste sålunda mynten ses som en del i ett större projekt för att upplysa befolkningen, samt ingjuta i dem republikens nya ideal.

Som ännu ett exempel på de nya myntbilderna har vi ett mynt från 1793, *bild 2*, som visar den kvinnliga allegorin Naturen, ur vars bröst ”*l'eau de la Régénération*” (”pånyttfödelsens vatten”) strömmar ut för medborgarna att dricka.

Idén om pånyttfödelse är genomgående för revolutionens tänkesätt, och handlar dels om föreställningen att fransmännen skulle återfödås som fria och upplysta *citoyens* i stället för att vara undersåtar. Dels handlar det – som ju Naturen på myntet visar – om en föreställd återgång till ett ”naturligt” tillstånd, vilket gått förlorat i och med förfallet under *ancien régime* (tiden innan revolutionen).

Ordet *régénération* har tydliga kopplingar till teologin, framför allt dopet, då man återföds som en ny människa och konceptet förekom i allehanda trycksaker redan innan revolutionen. Det låg i tiden att vilja bryta sig loss från en gammal, unken historia med feodalism, despotism och korruption.

Den mest kända av de kvinnliga allegorierna är kanske ändå Friheten, *Liberté*. Det bör sägas att även den romerska gudinnan *Libertas* ju heter *Liberté* på franska och det var snarast hon som, i egenskap av representant

för frihet, dittills förekommit i ikonografin tillsammans med de övriga dygderna och gudinnorna. På detta mynt, *bild 3*, emellertid, ser hon en aning annorlunda ut.

Enligt beskrivningen är detta ”Byst av Friheten, klädd i frygisk mössa”. Myntet är designat av den nationella myntmästaren Augustin Dupré. Vad som är intressant att notera på detta mynt är att Friheten har sin mössa på huvudet i stället för på en stav samt att mössan uttryckligen benämns som *phrygien*. Hur kommer då det sig?

Frihetsmössan som symbol stammar från antiken, men från två olika sammanhang. Dels har vi den frygiska mössan, som företrädesvis avbildades buren av folk från Frygien, ofta som fångar. Följaktligen borde mössan, tvärtom, ha kunnat ses som en symbol på fångenskap. Den romerska *pileus*-mössan däremot var en huvudbonad som romarna gav sina frivilliga slavar i samband med en ceremoni (*manumission*) och användes även som attribut för frihetsgudinnan *Libertas*.

I klassisk ikonografi levde *pileus*-varianten vidare, oftast sittande på en stav, medan den frygiska huvudbonaden bland annat bars av revoltörer i Bretagne under 1600-talet och då inte som ett uttryck för frihet utan snarare för uppror. Anledningen till varför den under franska revolutionen blev en så stark symbol för frihet är naturligtvis svårt att slå fast, men det kan vara så att Dupré hade något med

saken att göra. I början av 1780-talet, några år efter den amerikanska revolutionen, hade Dupré nämligen anlitats av den amerikanske politikern Benjamin Franklin för att designa en medalj. Resultatet blev *Libertas Americana*.

På denna medalj, *bild 4*, syns allegorin för den nordamerikanska nationen, Columbia, med en frihetsmössa av *pileus*-typ på en påle. När Dupré flera år senare blev utnämnd till nationell myntmästare ville han uppenbarligen skapa liknande mynttyper i Frankrike – dock med en liten förändring.

Här ser mössan närmast ut som en blandning mellan en *pileus*, med vikt nederkant, och den frygiska sorten, med längre topp; dock saknas de två nedhängande flärparna som senare adderas.

I stället för den klassiska frihetsmössan anpassade nämligen Dupré sin variant i enlighet med hur de franska arbetarnas huvudbonader såg ut. En intressant parentes är vidare att Dupré genom denna lilla anpassning möjliggjorde symbolens fortlevande i den franska nationella historien. I USA, däremot, ifrågasattes mössans förekomst (i likhet med andra antika referenser) bland annat av president Roosevelt, som menade att mössan aldrig burits av amerikaner och därmed rimligen inte hade någon plats på deras mynt och medaljer.

Avslutningsvis blev den frygiska mössan så småningom lagstiftad huvudbonad för franska politiker och där kan man förvisso påstå att den i viss mån förlorade sin kraft som folkets och upprorets symbol. Den var emellertid betydelsefull nog för att Napoleon skulle förbjuda den under sin regering – varefter den återvände på nytt i samband med revolutionen år 1830. Men det är en annan historia!

Litteratur

Agulhon, Maurice, *Marianne au Combat: l'imagerie et la symbolique républicaine de 1789-1880*, Paris, Flammarion, 1979.

Hallenberg, Emelie, *Monarkins fall och uppgång. Konungen är död – leve konungen? Myntbilder i revolutionernas tid*, del I. SNT 2023:5, s. 114–115.

— Frihet, jämlikhet och republik. Myntbilder i revolutionernas tid, del II. SNT 2023:6, s. 134–135.

Hennin, Michel, *Histoire numismatique de la Révolution française*, Paris, Merlin, 1826.

AUKTIONER & MÄSSOR

4/11	Falu-Borlänge myntklubb, myntmässa, Borlänge
5/11	Göteborgs Auktionskammare, myntauktion
11/11	Myntkompaniet, myntauktion, Stockholm
16/12	Holmasto, myntauktion, Helsingfors
2024	
13/4	FriMynt 2024, myntmässa, Helsingborg

Se mer här:
ingemars.se/agenda

MYNTTECKEN

PHOEBUS, 1718.

Diameter 24 mm, vikt 4,5 g. Rutad rand. Ref.: SM 220.

Gravör: Zacharias Hartwig Arensburg.

FOTO: KMK/GABRIEL HILDEBRAND.

VII. Phoebus

Ett tredje mynttecken med gudars namn var inspirerat av solens (ingen planet men dock en himlakropp) och ljusets gud med den romerska namnformen *Phoebus* (*Phoibos/Foibos* på grekiska). Det gavs ut enligt förordningen per den 23 juni 1718. Upplagan var 3 000 000 exemplar. Vikten är som de övriga i denna grupp, cirka 4,5 gram. De hade alla rutad rand.

Phoebus framställs här i antik rustning. Han står bredbent inom en krets av strålar bruten av en ansiktsförsedd sol samt hans båda ben. Solen, eller eldklotet, håller han uppsträckt med en stav i höger arm ses sädesax, symbolen för frukt-samhet. Framställningen finns i små varianter. Det exemplar som visas ovan hör till de mer otydliga, bra mycket bättre finns. Se till exempel www.falcoin.se.

Valören 1 daler sm på dess andra sida ses inom en cirkel av växtornament bruten av tre fembladiga blommor och överst en femuddig stjärna.

Gravör var sannolikt Zacharias Hartwig Arensburg, anställd vid Myntverket i Stockholm från 1717 till 1719. Han utförde 42 par stamper till detta mynttecken.

Phoebus blev "Fäbusen" i folkmun. I KB:s Handskriftsregister, Vt 128, förvaras en odaterad dikt (*Grafskrift öfwer Goertz och dess Mynteteken*), där en av verserna lyder:

På desse följde sed'n Phoebus med sina strålar, Som Efter mycken nöd all frögd och lust afmålar; Men Bonden sade nu: Nu ha vi fått Fäbusen, At innan kort lär wi ha litet qwar i husen."

Monica Golabiewski Lannby

Referenser

Castenhag, L.: sonesgarden.se/Gamla_mynt/Karl_XII_nodmynt_dec_2009/KXII_nodmynt_dec09.html

Lindgren, T.: Några data till Zacharias Hartwig Arensburgs biografi. NNÄ 1943.

Nathorst-Böös, E.: Görtzens kokerska. Anteckningar om mynttecknens eftermäle. NNÄ 1956.

— Görtzens gudar glömdes icke. NNÄ 1957–1958.

SM = *Sveriges mynt 1521–2021*. 2022.

Stiernstedt, A. W.: *Om kopparmyntningen i Sverige och dess utländska besittningar*. 1863.

www.falcoin.se/typsamslingssidan-karl-xii-nodmynt/

Läs mer här:

SNT 2023:1 (I. Kronan), 2023:2 (II. Publica Fide), 2023:3 (III. Wett och Wapen), 2023:4 (IV. Flink och Färdig), 2023:5 (V. Jupiter), 2023:6 (VI. Saturnus).

En sällsynt variant av 1680 års dukat

Av Dan Carlberg

Journalisten Isidor Adolf Bonnier (1848–1925) var en av våra främsta specialsamlare av Karl XI:s mynt. Över hans efterlämnade samling av dessa mynt upprättade mynthandlare Berta Holmberg år 1931 en katalog, vilken baserades på Bonniers manuskript; *Beskrivning över Isidor Adolf Bonniers samling Carl XI:s mynt* (Bild 1). Denna har sedan dess varit ett av de mest refererade verken över regentens mynt.

I sammanhanget kan det vara intressant att nämna en kuriositet. Av bokens upplaga på 300 exemplar fick Bonniers änka, Alice Bonnier, 200 medan Holmberg behöll 100 exemplar. På titelsidan står att boken är skriven med Bonniers *preliminära* manuskript som ledning. Änkan Alice var inte alls nöjd med denna formulering utan raderade i alla sina exemplar ordet *preliminära*.

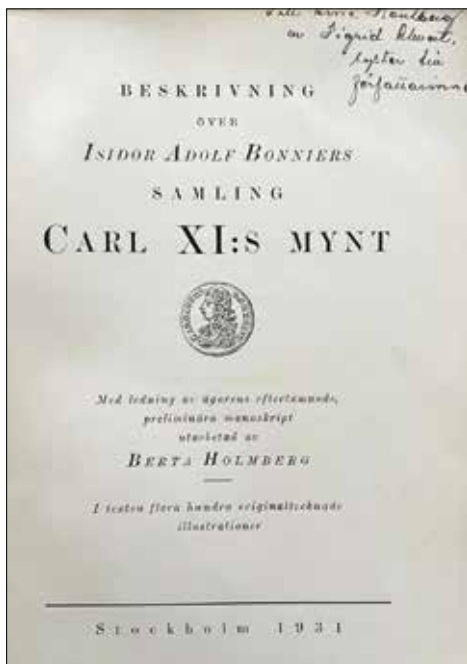
I början av 1930-talet överläts Bonniers Karl XI-samling till majoren Georg de Laval (1883–1970). År 1941 sålde han 19 dukater till tandläkaren Manne Jakobsson i Lindsberg. Redan 1933 lät han emellertid avyttra 17 dukater genom firma Schulman i Amsterdam. På auktion den 18–19 december såldes som nummer 530 ett intressant mynt. Det rör sig om det mynt i Bonniers katalog som hade nummer 13, en dukat från 1680 (Bild 2).

Under åren 1662–1675 avbildades Karl XI i civil dräkt med lagerkransat porträtt, de senare åren i en allt mera antikiserande stil. Med Skånska krigets (1675–1679) utbrott övergick kungabilden i ett martialiskt utföran-

de med ett tydligt markerat harnesk samt i regel kravatt (Bild 3).

År 1679 var kriget slut och fred med Danmark slöts i Fontainebleau i Frankrike respektive i Lund. Det är omvitnat att Karl XI blev mycket starkt påverkad av kriget, som initialt inte bara chockade honom och gjorde honom nedstämd, utan sedan också stärkte honom i hans kungliga roll och gav förutsättningar för såväl den kommande reduktionen som det stående försvaret i form av indelningsverket. Karl XI rustade framdeles Sverige för ett defensivt försvar av det vidsträckta riket; krig ville han därigenom slippa att uppleva igen.

Det är mot denna bakgrund det krigiska anslaget i avbildningarna på mynten avtar vid krigsslutet. Harneskets, som från 1680 fortsatt är synligt på alla reguljära dukater (utom ett undantag 1683, SM 41, Bild 4), skyldes nu av en större manteldrapering och kravatten ersattes av en tätt åtsittande halsduk. 1680 års dukat är alltså den första med detta förnyade utseende, som kom att stå sig kungens livslängd ut. I referensverket *Sveriges mynt 1521–2021* har detta mynt nr 37 (SM76, 34), Falcoin (www.falcoin.se) benämner den typ 25. Den senare redovisar också de sex av honom kända exemplaren i privat ägo.

1. Titelsidan till *Beskrivning över Isidor Adolf Bonniers samling Carl XI:s mynt*. Detta exemplar tillhör dem som tillföll Berta Holmberg och är alltså oraderat. Exemplaret har tillhört Sigrid Alwert, författarinnans syster.

FOTO: FÖRFATTAREN.

2. Dukat 1680, SM 37, Bonnier 13.
Ex Myntauktioner i Sverige
auktion 36, nr 233.

3. Exempel på mera krigisk
porträttframställning; dukat 1680, SM 36.
Ex Myntauktioner i Sverige
auktion 36, nr 232.

4. Porträtt utan harnesk; dukat 1683,
SM 41. Ex Myntauktioner i Sverige
auktion 27, nr 133.

Om man studerar de sex mynten hos Falcoin ser man en tydlig skillnad mellan två olika varianter. Fyra mynt kännetecknas av att på åtsidan är harnesket försett med nitlar och den överfallande manteldraperingen är kort, frånsidans årtal är asymmetriskt placerat. Två av mynten utmärker sig genom att sakna nitlar på harnesket, som dessutom är mycket diskret, ha en längre manteldrapering och ett symmetriskt placerat årtal – det rör sig alltså om Bonnier 13. Ett av de två bevarade exemplaren (det andra fanns till salu 2017 hos en grekisk mynthandlare) såldes av Myntauktioner i Sverige AB på auktion 36 som nr 233. Detta är samma exemplar som såldes av Schulman 1933.

Sveriges mynt 1521–2021 redovisar inte denna avvikelse som en egen typ, inte heller gör Falcoin det. Dock är det en väsentligt avvikande gravyr på dessa senare nämnda mynt jämfört med de fyra övriga av årtalet och det har därmed numismatiskt intresse. Kanske togs mynten utan harnesknitar och med diskret harnesk fram först, i en så att säga fredligare

modell, men sedan bestämde man sig för att ändå låta harnesket få en tydligare utformning, lika den på de flesta följande åren? Om detta kan vi naturligtvis bara spekulera. Arvid Karlsteen graverade alla tre varianter. Myntmästare var Daniel Faxell.

Avslutningsvis återvänder vi till Amsterdam 1933. de Lavals beslut att låta sälja en större mängd fina, svenska mynt utomlands var misslyckat; priserna blev verkligen inte tillfredsställande. För att förhindra att objekt föll helt igenom hade de Laval ändå åt mynthandlare T. G. Appelgren uppdragit att bevaka mynten till på förhand överenskomna lägsta försäljningspriser. Genomfallet i priserna var emellertid så stort att Appelgren togs på sängen och helt enkelt inte hann med att hantera bevakningarna. Den mycket rara dukaten 1680 slumpades därför bort för 7 floriner (cirka 17 kronor), endast drygt hälften mot de Lavals smärtgräns, som låg på 12 floriner.

Tack till Sonny Serrestam, som har förmedlat de intressanta uppgifterna om Appelgren och Schulman-auktionen! Ytterligare, fördjupad redogörelse om auktionen 1933 avses att komma senare i SNT.

FOTO MYNTEN: MAGNUS WIJK.
ÅTSIDORNA FÖRSTORADE,
FRÅNSIDORNA I SKALA 1:1.

Källor

SM76 = Ahlström, B., Almer, Y. & Hemmingsson, B.: *Sveriges mynt 1521–1977*. Stockholm 1976.

SM = Carlberg, D., Hemmingsson, B. & Wijk, M.: *Sveriges mynt 1521–2021*. 2022. www.falcoin.se

Holmberg, B.: *Beskrivning över Isidor Adolf Bonniers samling Carl XI:s mynt*. Stockholm 1931.

Myntauktioner i Sverige AB. Auktion 36. 2021.

Schulman auktion 18–19 december 1933. Amsterdam 1933.

Efterlysning av äldre svenska polletter!

UNDERTECKNADE HÅLLER PÅ att skriva en bok om äldre svenska polletter fram till och med den gustavianska tiden (cirka 1809). Boken kommer att inkludera även polletter från det då svenska Finland och från de svenska besittningarna.

En inventeringsfas är avklarad och ett manuskript är långt kommet. Dock återstår fortfarande att hitta en del polletter att avbilda. Vi hoppas nu på hjälp från SNT:s läsekreter. Kanske finns några av nedanstående polletter hos någon/några av er.

- Dannemora kyrka, nattvardspollett i tenn (se SNT 1986, nr 3, s. 94).
- Fagerviks järnbruk i Finland; olika polletter med monogram FW.
- Färna järnverk, stop öhl (Sti 58:4).
- Gustavi domkyrka i mässing (Gbp.12.3:2).
- Hällerstads lantgods (Sti 72).
- Ljungs lantgods (Sti 87).
- Reval, kvarnpolletter/bryggeripolletter.
- Riga, S:t Georg 1667 (NM IX s. 15; Cavalli 1927, nr 89).
- Riga, "Tage Brod, Tage Mehl, Tage Corn" (Wedberg 1912, nr 1112–1113; Cavalli 1927, nr 139–142).
- Stjärnsund, 1 kanna/2 stop (Sti 140:9).
- Obestämda 1 stop 1733, 1 stop utan år & 1 stop öhl 1733 (SS 20428, Sti 262:32–33).

Om ni har andra sällsynta polletter från den aktuella tidsperioden får ni också gärna kontakta någon av oss. Det kan vara något vi saknar kunskap om.

Dan Carlberg
dan.carlberg@live.se

Bernt Thelin
bernt@pollett.se

Fagervikspollett med monogram FW.

FOTO: MAGNUS WIJK.

Riga Z5TB.

UR: CARL VON SMITH. DIE MÜNZEN VORZEIT LIVLANDS. II. MÜNZEN UNTER DEN KÖNIGEN. MANUSKRIFT 1853.

Riga, S:t Georg 1667.

UR: NM IX s. 15.

Referenser/förkortningar

Cavalli 1927 – N. F. Boberg. Auktion 8. 1927.

Gbp – Bo Gustavsson. *Göteborgspolletter*. 2018.

NM – *Numismatiska Meddelanden*.

SNT – *Svensk Numismatisk Tidskrift*.

Sti – Aug. Wilh. Stiernstedt. *Beskrifning öfver svenska kopparmynt och polletter*. II. Polletter. 1872.

Wedberg 1912 – T. G.. Appelgren auktion 16, 1912.

Svenska Numismatiska Föreningen
Swedish Numismatic Society

Svenska Numismatiska Föreningens hemsida www.numismatik.se

Hemsidan handhas av SNF:s webbansvarige Lennart Castenhag. Här finns nyheter såsom litteraturtips, föreningens kommande aktiviteter, Myntkontakt/SNT sedan 1972 i pdf-format: numismatik.se/2publikationer/

SNT:s författar- och artikelregister:
numismatik.se/2publikationer/SNT_register_till_2022.pdf

Numismatiska artiklar utöver dem som publiceras i SNT. Se också exemplen på falska mynt: numismatik.se/2falska/

Hemsidan uppdateras regelbundet.

Tillsammans kompletterar hemsidan och SNT varandra.

e-post: webmaster@numismatik.se

KONUNGEN 50 ÅR PÅ TRONEN – UPPVAKTAS AV SNF

TRE REPRESENTANTER från Svenska Numismatiska Föreningen – Ronny Jansson, Ingemar Svenson och undertecknad – var inbjudna till Kungliga slottet i Stockholm den 13 september för uppvaktning av konungen i samband med hans firande av 50 år på tronen.

Undertecknad gav en kort presentation av SNF, som grundades år 1873

och i år har firat 150-årsjubileum med jubileumsfest i maj månad. I samband med jubileet tillverkades en jubileumsmedalj framställd av konstnären Peter Linde.

På åtsidan av jubileumsmedaljen finns ett porträtt av konungen med texten CARL XVI GUSTAF KONUNG I 50 ÅR samt SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGENS HÖGE BESKYDDARE.

En förgylld variant av medaljen överlämnades till konungen vid uppvaktningen. Medaljen var högt uppskattad av konungen och drottning Silvia, liksom de tre silvermedaljerna, som skulle lämnas vidare till barnen kronprinsessan Victoria, prins Carl Philip och prinsessan Madeleine.

Curt Ekström

Medaljen som överlämnades till konungen.

FOTO: CURT EKSTRÖM.

Kungaparet beundrar den erhållna jubileumsmedaljen.

FOTO: CLÉMENT MORIN.

Curt Ekström, Ronny Jansson, drottning Silvia, Carl XVI Gustaf och Ingemar Svenson.

FOTO: CLÉMENT MORIN.

Svar på inlägget i SNT 2023:6 sid. 140.

En nödvändig räddningsåtgärd

Inför Kungliga Myntkabinettets öppnande på Slottsbacken lät Gunnar Ekströms stiftelse deponera 89 föremål till museet för att ställas ut i utställningen Samlandets historia.

En besiktning av depositionen genomfördes av representanter från stiftelsen och museet den 24 april 2017. Då konstaterades att silvermynten, trots att de varit utställda i en klimatiserad monter, hade mörknat och vissa hade även fått en flammig yta. Då detta uppkommit under tiden museet haft förvaltningsansvar för mynten erbjöd museet att låta en konservator rengöra dem samt att stå för kostnaderna, vilket accepterades av stiftelsens representant.

Senare samma år utfördes rengöringen av en konservator med specialistkompetens inom numismatisk konservering. Syftet med rengöringen var att återställa mynten till det skick de hade då de deponerades till museet – en åtgärd som bidrar till att förlänga myntens livslängd. Skadliga ämnen så som silversulfid avlägsnades. Då de skadliga ämnena avsatts under en kortare tidsperiod kunde de enkelt avlägsnas utan att skada den underliggande patinan.

Värt att notera är också att Gunnar Ekströms stiftelse inte har anmärkt på förfarandet och inte heller är avsändare för inlägget.

Annica Ewing, chef för
Avdelningen för samlingar och forskning på Statens historiska museer

Martin Tunefalk, chef för
Enheten för de kulturhistoriska samlingarna på Statens historiska museer

PRESSKLIPP 1900

Svenska numismatiska föreningen

hade i går afton sammanträde i Bukowskis lokal vid Arsenalsgatan under ordförandeskap af överbibliotekarien grefve Carl Snoilsky. Ordföranden erinrade till en början om den förlust, som föreningen och numismatiken gjort genom konsthandlaren H. Bukowskis frånfälle.

Af revisionsberättelsen framgick, att föreningens behållning under sistförflutna år ökats från kr. 3 623:85 till kr. 4 493:57.

Till styrelseledamöter återvaldes grefve Carl Snoilsky, f.d. justitierådet J. O. Wedberg, dr Astley Levin, kamrer B. E. Hyckert och f.d. kommandörkapten C. Hjelm. Till revisorer utsågos hrr Holmberg och Nilsson med hr Burchard som suppleant.

Föreningen valde till hedersledamot en af de få ännu lefvande stiftarne, kammarherre M. Lagerberg.

Riksantikvarien Bror Emil Hildebrands arbete "Minnespenningar öfver enskilda svenska män och kvinnor" kommer att af föreningen under de närmaste åren utgivas i ny omarbetning. Häftet 15 af "Numismatiska föreningens meddelanden" utkommer inom kort.

Notis i Dagens Nyheter
den 27 april 1900

NYTT OM BÖCKER

Stockholm Studies in Late Roman and Early Byzantine Solidus Coinage

Av Svante Fischer och Jens Christian Moesgaard

NUMISMATISKA FORSKNINGSGRUPPEN HAR etablerat en ny refereegranskad publikationsserie – *Stockholm Studies in Late Roman and Early Byzantine Solidus Coinage*. Seriens huvudredaktör är professor Jens Christian Moesgaard, medan docent Svante Fischer fungerar som biträdande redaktör.

Syftet är främst att publicera solidusfynd och viktiga myntsamlingar av solidi från Skandinavien. Dessa kommer successivt publiceras landskap för landskap. Vidare kommer jämförande studier av solidusfynd från Europa och Medelhavsområdet att presenteras. Publikationsserien föreligger i två olika format: kortare *Occasional Papers* kommer att publiceras som e-publikation. Längre monografier kommer publiceras i pappersformat.

Första volymen av *Occasional Papers* är en studie av solidusfynd och myntsamlingar från Småland, författad av Svante Fischer.

Se <https://www.su.se/numismatiska-forskningsgruppen/om-forskningsgruppen#publikationer>

RADANNONSER

SNF-medlemmar erbjuds gratis annons i SNT med högst tre rader att köpa, sälja eller byta samlarobjekt.

Kontakta:
info@numismatik

Skarabé Mynt & Guld AB

köper och säljer
MYNT, SEDLAR
och MEDALJER
Föremål från antiken

Västra Hamngatan 6
411 17 Göteborg
Tel. 031 - 135 088
skarabe@telia.com - www.skarabe.eu
Öppet: Vardagar 10 - 18

Svenska Pollettföreningen

Pollettföreningen är en förening för alla som intresserar sig för polletter. Även andra typer av objekt som spelpenningar, hundskattemärken och olika slags brickor får plats i föreningen.

Pollettföreningen anordnar aktiviteter såsom träffar, utflykter, auktioner samt föredrag via Internet. Medlemsbladet *Pollettbössan* och en serie med småskrifter ges också ut.

Du kan bli medlem genom att betala 100 kr till

Bankgiro 385-1896

Skicka även ett mejl med din e-postadress, mobilnummer och adress till info@pollett.se

Ni hittar oss på Internet: www.pollett.se

LOKALA NUMISMATISKA FÖRENINGAR OCH MYNTKLUBBAR I SNF

Falu-Borlänge Myntklubb
www.fb-myntklubb.se

Göteborgs Numismatiska Förening
www.gnfinfo.se

Halmstads Myntklubb
Lönnagårdsvägen 1
302 56 Halmstad

Kalmar Myntklubb
www.kalmarmyntklubb.se

Katrineholm Flen Vingåker Myntklubb
www.kfvmynt.se

Myntklubben Skilling Banco
linkopingsmyntklubb.se

Nola Myntklubb, Örnsköldsvik
www.infoom.se/nolamyntklubb

Norrköpings Myntklubb
www.norrkopingsmyntklubb.se

Numismatiska Föreningen i Hässleholm
www.myntforeningen.se

Numismatiska klubben i Uppsala
www.nku.nu

Nässjö myntklubb
n.mynt.se

Samlarklubben Numis
www.numisskelleftea.se

Sigtuna Myntklubb
www.sigtunamyntklubb.dinstudio.se

Stockholms Myntklubb
www.stockholmsmyntklubb.se

Vill även er lokala myntklubb vara medlem? Endast 200 kr i årsavgift.

Strängnäs Myntklubb
<http://strangnasmyntklubb.webber.se/>
strangnasmyntklubb@hotmail.com

Svenska Pollettföreningen
www.pollett.se

Sävsjö Myntklubb
Parallellgatan 19
576 33 Sävsjö

Södra Dalarnas Myntklubb
medlem.spray.se/sdmyntklubb

Villstadortens Myntklubb
Paradisgatan 19 D
332 32 Gislaved

Westerbergslagens Myntklubb
Flatenbergsvägen 4
777 34 Smedjebacken

*Ändringar och tillägg?
Kontakta: info@numismatik.se*

SNF bidrar till föredrag i numismatiska föreningar!

Om en till SNF ansluten förening vill arrangera ett föredrag på ett medlemsmöte och få bidrag från SNF skall föreningen i god tid kontakta SNF:s kansli - info@numismatik.se - med en förfrågan. Efter arrangemanget skall kvitton på kostnaderna skickas till Svenska Numismatiska Föreningen, Banérgatan 17, 115 22 Stockholm, som ombesörjer ersättningen.

Svenska Numismatiska Föreningens Bokbutik

Här finns böcker som ges ut av SNF:

Numismatiska Meddelanden
Smärre skrifter
Monografier

Men även andra utgåvor.

Se hemsidan: www.numismatik.se

Böckerna säljs direkt hos Svenska Numismatiska Föreningen
på Banérgatan 17, Stockholm

Öppettider: måndagar kl. 10–12, 13–16,
se redaktionsrutan här i SNT

Böckerna kan också beställas:
tel. 08–667 55 98 eller
info@numismatik.se

FrimSam

**KÖP TILLBEHÖR TILL DIN
MYNTSAMLING HOS
OSS.**

MYNTFÖRVARING
ALBUM
INSTICKSBLAD FÖR MYNT
MYNTKAPSLAR

- OFFICIELL ÅTERFÖRSÄKRARE AV
SEUDITURUM-PRODUKTER
- LEVERERAS FRÅN LAGER I SVERIGE
- BETALA MED KORT, KLARNA ELLER
SWISH

FRIMSAM.SE

ULF NORDLIND MYNTHANDEL AB

Karlavägen 46
Box 5132 • 102 43 Stockholm
Tel. 08–662 62 61

KÖPER • SÄLJER • BYTER
MYNT • SEDLAR
MEDALJER • ORDNAR

Lagerlista över svenska personmedaljer
och numismatisk litteratur
www.nordlindsmynt.se

SELINS MYNTHANDEL AB

Mynt Sedlar Medaljer
Ordnar Nålmarken

Öppettider:
Vardagar 10.00 – 18.00
Hantverkargatan 8
11221 Stockholm
Tel. 08–411 50 81
kontakt@selinsmynthandel.se

Strandbergs Mynthandel & Aktiesamlaren AB

Värderar, köper och säljer
mynt, ordnar, medaljer, aktiebrev,
sedlar, äldre handlingar m.m.

www.strandbergsmynt.se
info@aktiesamlaren.se

Hantverkargatan 36
11221 Stockholm
Tel. 08–611 01 10

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

Vuxen 200 SEK/år
Junior 100 SEK/år
Utomlands boende 375 SEK/år

Plusgiro 15 00 07–3
Bankgiro 219–0502

info@numismatik.se

MYNTBUTIKEN I SVERIGE AB

Kyttingevägen 15
181 31 Lidingö

Tidsbokning: 08–684 392 00

KÖPER MYNT – MEDALJER
HEMBESÖK STOCKHOLM

Se exempel på inköpspriser:
www.myntbutiken.se

Höstens auktioner

7 oktober 2023
&
16 december 2023

Flera svenska mynt, bla. sista delen av Ernst Ingelius samling.

Katalog på nätet ca 3 veckor före respektive auktion.

Visning i vår affär, Alexandersgatan 50, Helsingfors, Finland

HOLMASTO
EST. 1949

www.holmasto.fi
auctions@holmasto.fi

SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING

är sedan 1973 en etablerad sammanslutning av för närvarande 22 mynthandlare. Föreningens syfte är att samordna strävanden och idéer angående mynthandels utveckling, uppmuntra vetenskaplig forskning och sprida kännedom om numismatik, samt att skapa varaktiga och vänskapliga förhållanden svenska mynthandlare emellan. Medlemmarna förbinder sig att ej saluföra förfalskade objekt i enlighet med Svenska Numismatiska Föreningens upprop.

BESO UR & ANTIK AB

Bertil Svensson
Västra Hamngatan 6
411 17 Göteborg
Tel. 031-139484
besour@telia.com
www.besour.se

CEDERHOLMS MYNTHANDEL

Stureplatsen 3
411 39 Göteborg
Tel. 076-8344684
cederholmsmynthandel@gmail.com

ROBERTO DELZANNO MYNTHANDEL

Villa Långbro – Stockholm
Tel. 0708-865008
roberto@delzanno.se
www.delzanno.se

HAMRIN & SVAHN MYNT AB

Sjöberg 1
147 91 Grödinge
Tel. 08-7326686, 070-2126455
christian.hamrin@telia.com

JOAKIMS MYNT & SEDLAR

Linnégatan 52
413 08 Göteborg
www.joakimsmyntochsedlar.se

KARLSKRONA MYNTHANDEL AB

Hantverkaregatan 37
371 35 Karlskrona
Tel. 0455-81373
lennart@mynt.nu
www.mynt.nu

RUNE LARSSON MYNTHANDEL

Stora Brogatan 14 / Box 98
501 13 Borås
Tel. 033-410315

LUNDS MYNTHANDEL

Klostergatan 5
222 22 Lund
Tel. 046-144369
butiken@lundsmynthandel.se

J. MELIN MYNT

Koltrastvägen 23
373 32 Nätraby
melinmynt@hotmail.com

MITQALCOINS

Klas Johnsson
Box 5078
141 05 Kungens kurva
info@mitqalcoins.se
Tel. 070-6101073

MYNTHANDEL SB NUMISMATICS

S. Bilis, Östermalmstorg
Box 5143
102 43 Stockholm
info@mynthandel.com
www.mynthandel.com

NILSSONS MYNTHANDEL AB

Box 12
896 21 Husum
Tel. 076-1132207
nilssonsmynthandel@hotmail.com

ULF NORDLIND MYNTHANDEL AB

Karlavägen 46 / Box 5132
102 43 Stockholm
Tel. 08-6626261
info@nordlindsmynt.se
www.nordlindsmynt.se

NUMIKON / TICALEN MYNTHANDEL

Stefan Jonasson / Ticalen Mynthandel
Stureplatsen 3
411 39 Göteborg
Tel. 073-9540868
ticalen@gmail.com

PECUNIA MM HB

Östra Mårtensgatan 19
223 61 Lund
Tel. 0705-252519
mattsson.g@telia.com

J. PEDERSEN MYNTHANDEL

Norra Strandgatan 30 / Box 1320
251 13 Helsingborg
Tel. / fax 042-122528
pedersen.mynt@telia.com
www.jpetersen.se

SELINS MYNTHANDEL AB

Hantverkargatan 8 / Box 16390
112 21 Stockholm
Tel. 08-4115081
www.selinsmynthandel.se

SKARABÉ MYNT & GULD AB

Drottninggatan 10
411 14 Göteborg
Tel. / fax 031-135088
skarabe@telia.com
www.skarabe.eu

STENENG AB

Peter Sten
Industrigatan 6
335 73 Hillerstorp
petersten@icloud.com
Tel. 070-5222036

SVENSK MYNTHANDEL

Mikael Kindahl
Badstugatan 24, Bredablick
691 32 Karlskoga
svenskmynthandel@hotmail.com
www.svenskmynthandel.se

HÅKAN WESTERLUND MYNTHANDEL

Gamla Brogatan 36
111 20 Stockholm
Tel. 08-4110807
www.hwmynt.se

AB WIJK ANTIK

Flisvägen 5
743 94 Skyttorp
Tel. 070-3680807
info@wijk.se

www.smf.com.se

MYNTAUKTION

Stockholm lördag 11 november 2023

Ur ett förnämligt utbud av Fehrman-medaljer

Tronföljarens ankomst
till Sverige 1743

Kronprinsparets bröllop 1766

2 öre 1557 Åbo
App. 980. RRRR.

Pommern
2 dukater 1697. R.

1/2 riksdaler 1799
Exceptionellt exemplar

Finland
2 markkaa 1870

Vi har kunder över hela världen och därmed mycket goda möjligheter att sälja just dina objekt. Bättre mynt och hela samlingar mottages löpande, så att just dina objekt kan marknadsföras mer. Kontakta oss för en förutsättningslös diskussion! Välkommen in med dina objekt!

MYNTKOMPANIET

Myntkompaniet
Svartensgatan 6
116 20 Stockholm

Tfn: 08-678 32 17

E-post: coins@myntkompaniet.se

www.philea.se

VAD HÄNDER MED DIN SAMLING NÄR DU INTE LÄNGRE FINNS?

Ibland är det bra att ha svaren på det vi helst inte vill tänka på. Det händer alltför ofta att vi kommer i kontakt med anhängare till samlare som har avyttrat den efterlämnade myntsamlingen på ett förhastat och ofördelaktigt sätt. Det kan röra sig om att mynten har sålts till en mindre nogräknad - eller även oärlig - köpare, men det kan också ha skett genom försäljning via en auktionsfirma som inte har varit specialiserad på mynt och därmed inte har lyckats med att få ut det fulla värdet. Försäkra Dig gärna om att Dina anhängare har uppgifter om vart de ska vända sig om det oförutsedda inträffar. Att ha tillgång till en pålitlig och specialiserad partner är en stor fördel för de efterlevande.

Myntauktioner i Sverige AB

Banérgatan 17, 115 22 Stockholm • Storgatan 10, 342 60 Moheda

E-mail: info@myntauktioner.se • Telefon: 08-410 465 65

www.myntauktioner.se